
Vasyl Stepanovych ZDRENYK

PhD in Economics,
Associate Professor of Department of Management of Organizations and Innovative Entrepreneurship
Ternopil National Economical University
Lvivska str., 7, block 11, Ternopil, 46009, Ukraine
E-mail: zvs2011@mail.ru
Phone: +380986149211

Dmytro Mykhajlovych CHYRKA

PhD in Economics,
Deputy Director of Department of Finance,
Ternopil Regional State Administration

DOCUMENTATION SYSTEM OF FINANCIAL INVESTMENTS: PROBLEMS AND PROSPECTS

Abstract

The article deals with a critical assessment of the process of documenting and mapping operations with financial investment in the accounting system. It examines primary documents on which accounting entries are made. It substantiates the necessity of improving workflow by introducing a form of internal accounting information of financial investments. The proposed form of the document will provide an information display about the movement of financial investment in the company in order to control them. It will help the manager and management personnel to monitor the process and will serve as a source of information for management decision making.

Keywords: financial investments; operations with financial investment; accounting; accounting records; source documents; internal document; document flow; securities.

JEL classification: M41

Фінансові інвестиції на сьогодні відіграють надзвичайно важливу роль в економічній системі розвинених країн світу. Вони слугують джерелом залучення додаткових коштів та отримання доходу. Це зумовлює необхідність забезпечення ефективного управління інвестиційними процесами. Основою такого управління на рівні підприємства є своєчасна та достовірна інформація щодо фінансових інвестицій, яка формується в системі бухгалтерського обліку та фінансовій звітності.

З розвитком ринкової економіки в Україні відбулося формування нових господарських структур на основі різних форм власності, розширення міжнародних економічних зв'язків диктують необхідність удосконалення бухгалтерського обліку. Він дає інформацію для вибору альтернативних управлінських рішень з метою досягнення кращих результатів. Правильно організований бухгалтерський облік на підприємстві – це запорука успіху будь-якого суб'єкта господарювання.

Значний внесок у дослідження питань обліку фінансових інвестицій зроблено такими вченими та практиками, як О. Ю. Акименко, Н. М. Аніщенко, Л. В. Безкоровайна, Ф. Ф. Бутинець, О. Ф. Вербило, С. Ф. Голов, Я. В. Голубка, Н. В. Гордополова, М. Ф. Жакун, С. Кирилов, Н. І. Коваль, Н. П. Кондраков, Я. Д. Крупка, П. О. Куцик, А. В. Лишиленко, А. П. Макаренко, О. М. Матрос, С. Г. Опанасюк, М. С. Пушкар, С. В. Рудейчук,

Т. В. Рябко, А. М. Собченко, Ж. М. Чабаненко, В. Г. Швець та інші. Різносторонність розгляду проблемних питань, пов'язаних з відображенням у системі обліку операцій з інвестування, яка розглядається науковцями, вказує на значний інтерес до названого об'єкта та посилення його ролі в діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання. Варто визнати, що вищеназвані автори у цьому плані розвивають теорію, методологію, а також висвітлюють прикладні практичні питання щодо обліку фінансових інвестицій.

Показовим є системний взаємозв'язок наукових пошуків з уже наявними здобутками та подальший їхній розвиток, який прив'язується до сучасних умов. Так Є. Б. Пономаренко своє дослідження присвячує обґрунтуванню теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення бухгалтерського обліку та контролю операцій з фінансовими інвестиціями, розкриває порядок формування облікової політики в частині операцій з фінансовими інвестиціями та визначає її основні елементи у контексті вітчизняної специфіки [7].

Теоретичні основи обліку та аналізу фінансових інвестицій висвітлені у дослідженнях В. В. Буратинського. Науковець значну увагу звертає на питання організації та методики обліку й аналізу фінансових інвестицій, а також напрями відображення фінансових інвестицій у податковому обліку, що, безумовно, актуально з

урахуванням вітчизняних реалій та частої зміни законодавчих вимог [2].

Критична оцінка наукових публікацій дозволяє зробити висновок, що, попри значну кількість авторських позицій, наразі відсутній єдиний підхід до питання удосконалення системи документування, зокрема первинної документації для відображення операцій, пов'язаних з фінансовими інвестиціями.

У цьому контексті завданням дослідження є проаналізувати процес документування операцій з фінансовими інвестиціями та сформулювати рекомендації щодо його удосконалення.

Бухгалтерський облік як процес технологічно розпочинається з виявлення, вимірювання та реєстрації фактів, дій і подій з метою отримання інформації про господарські операції. Суцільне і безперервне спостереження за всіма господарськими операціями на підприємстві здійснюється за допомогою документування. Документування є важливою ланкою в ланцюгу функціонування бухгалтерського обліку. Це початок і основа бухгалтерського обліку. Без належно оформленого документа не може бути бухгалтерського запису, від нього залежать повнота і достовірність облікової інформації для користувачів. Бухгалтерський документ – це письмове свідцтво певної форми і змісту, яке містить відомості про господарську операцію і є доказом її здійснення [10, с. 84].

При здійсненні господарської діяльності виникає необхідність фіксування операцій у відповідних документах, на підставі яких здійснюються записи у бухгалтерському обліку. Тому організація первинного обліку займає одне із перших місць в організації виробничого процесу.

Порядок документального оформлення господарських операцій визначено Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 р. №88 та іншими інструктивними матеріалами.

Документація господарських операцій має економічне і юридичне значення. Перше полягає в тому, що за допомогою документів здійснюється контроль і аналіз господарських операцій; друге – документ є письмовим доказом здійснення операції і підтверджує її законність. Від якості первинних документів залежить якість усього бухгалтерського обліку. Бухгалтерські документи виконують функції розпорядчого і виконавчого характеру. Документація забезпечує попередній і поточний контроль за проведенням операцій [9, с. 159].

Бухгалтерський документ є важливим елементом у веденні бухгалтерського обліку, оскільки саме він засвідчує факт здійснення господарської операції. Документ є основним способом подання інформації, на основі якої

функціонує будь-яке підприємство. Необхідно особливо підкреслити значення бухгалтерської документації для юридичного боку бізнесу. Правильно складені бухгалтерські документи відповідають усім нормам з юридичної точки зору і в цій якості приймаються у всіх угодах, контрактах, на розгляді в суді та арбітражі, при проведенні бухгалтерських, фінансових експертиз і аудиторських перевірок.

Документальний контроль дасть змогу встановити достовірність даних, що містяться в документах, й оцінити якість процедур щодо відображення процесів формування результатів операційної діяльності, забезпечити адекватність відображення об'єктів обліку, де отримані й систематизовані дані будуть достовірним джерелом для складання фінансової звітності.

Адже саме з первинних документів інформація потрапляє до реєстрів обліку, Головної книги, звітності та формує інформаційну базу на підприємстві. Правильно організований документообіг на підприємстві забезпечить безперервний рух інформації між користувачами бухгалтерської інформації та дасть змогу приймати необхідні управлінські рішення.

При формуванні бухгалтерського обліку на підприємстві звертається увага на організацію документообігу, який затверджений у доповненні до наказу про облік політику. Документообіг становить комбінацію та послідовність первинних документів, яка складається для кожного розділу бухгалтерського обліку. Ефективність управління фінансовими інвестиціями значно підвищується за умови ґрунтовно розробленого інформаційного забезпечення щодо обліку та контролю фінансових інвестицій. Важливою складовою інформаційного забезпечення є обліково-аналітичні дані, які є основою для прийняття рішень з організації, планування й регулювання інвестиційної діяльності підприємства [1, с. 53].

З метою упорядкованості руху та своєчасного одержання для записів у бухгалтерському обліку первинних документів наказом керівника підприємства, установи встановлюється графік документообігу, в якому вказуються дата створення або одержання від інших підприємств та установ документів, прийняття їх до обліку, передача в обробку та до архіву. Графік документообігу на підприємстві має забезпечити оптимальну кількість підрозділів і виконавців, через які проходить кожен первинний документ, визначити мінімальний термін його знаходження в підрозділі, а також сприяти поліпшенню його облікової роботи, посиленню контрольних функцій бухгалтерського обліку, підвищенню рівня його автоматизації.

Документообіг фінансових інвестицій можна поділити на чотири етапи:

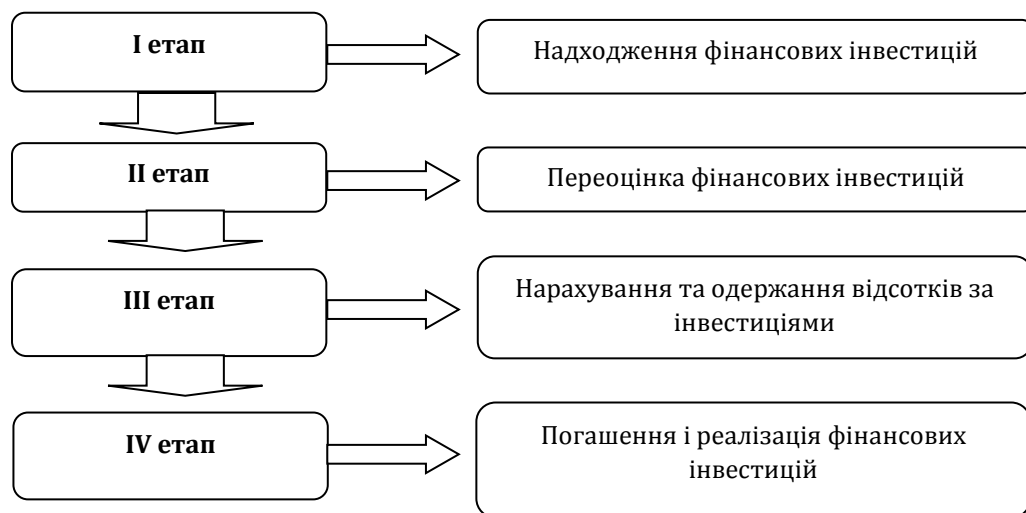

Рис. 1. Документообіг фінансових інвестицій*

** Розроблено автором на основі [6, с. 66]*

Графік документообігу оформляється у вигляді схеми або переліку робіт зі створення, перевірки та обробки документів, що виконуються кожним підрозділом підприємства, установи, а також усіма виконавцями із зазначенням їх взаємозв'язку і термінів виконання робіт. Працівники підприємства створюють і подають первинні документи, які належать до сфери їхньої діяльності, за графіком документообігу [9, с. 175].

Основним фактором, який впливає на документальне оформлення здійснення фінансових інвестицій шляхом придбання цінних паперів інших підприємств, є форма їх випуску: документарна чи недокumentарна. Документарною формою цінних паперів є сертифікат цінних паперів, при придбанні облігацій – сертифікат облігацій з доданими купонами, які засвідчують право на одержання відсотків за ними. При недокumentарній формі зберігачем здійснюється лише обліковий запис, який є підтвердженням права власності на цінний папір. Як документ, що засвідчує право переходу власності на цінні папери інвестору, видається сертифікат.

При недокumentарній формі випуску цінних паперів у разі їх придбання, на підставі укладеного зі зберігачем договору про відкриття рахунку у цінних паперах інвестору відкривається рахунок, на якому ведеться подальший їх обіг. У разі продажу цінних паперів між їх власником та торговцем укладається договір-доручення, в якому вказується вид цінних паперів, що підлягають продажу, їх кількість та вартість. Додатками до договору є звіт про укладення договору та акт виконаних робіт, яким передбачається плата за посередництво. Сплата доходу за придбаними цінними паперами відбувається на підставі пред'явленого

сертифікату цінних паперів з купонами – при недокumentарній формі емісії облігацій, та пред'явленого сертифікату – при документарній формі емісії облігацій. У якості підтвердження виплати відсотків складаються акт пред'явлення облігацій до сплати купона та безпосередньо акт прийому-передачі за пред'явленими облігаціями [5, с. 191].

Основним юридичним документом, за яким підприємство може придбати фінансові інвестиції, є договір, у якому зазначається у предметі договору вид цінного паперу, який купують, кількість, відсоток за ним, повна вартість договору, порядок розрахунку сторін, умови переоформлення прав власності на цінні папери, гарантії продавця та відповідальність сторін. При придбанні цінних паперів через посередника договір укладається з останнім. При придбанні, перепродажу цінних паперів за готівку або за безготівковим розрахунком підставою для здійснення записів у бухгалтерському обліку є касові ордери, платіжне доручення, виписка банку з поточного рахунку. Однак придбання фінансових інвестицій може здійснюватися не лише за грошові кошти, а й за матеріальні та нематеріальні цінності, що обов'язково повинно бути зазначено в договорі. У такому разі підставою для здійснення відповідних записів у бухгалтерському обліку є документи, які підтверджують факт передачі матеріальних та (або) нематеріальних цінностей – акт приймання-передачі основних засобів, накладна на відпуск матеріалів на сторону, Акт вибуття (ліквідації) об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів тощо. По кожному пакету придбаних цінних паперів складається реєстр (у двох примірниках).

Також операції з довгостроковими фінансовими інвестиціями оформляються

документами приймання-передачі цінних паперів, документи приймання-передачі внесків у спільну діяльність, свідоцтва на суми здійснених внесків в інші підприємства, виписки банку, засновницькі договори, договори купівлі-продажу цінних паперів тощо. Підставою для відображення в обліку суми амортизації дисконту чи премії є бухгалтерська довідка чи розрахунок.

Якщо вартість придбаних (перепроданих) цінних паперів вища або нижча від їх номінальної вартості, додатково складається довідка бухгалтерії, в якій зазначається списання або донарахування частини різниці між купівельною та номінальною вартістю цінного паперу. По кожному пакету придбаних цінних паперів у 2-х примірниках складається реєстр, який повинен мати наступні обов'язкові реквізити: найменування емітента, номінальну ціну цінного паперу, купівельну вартість, номер, серію, загальну кількість, дату купівлі, дату продажу. Усі цінні папери описуються в Книзі обліку цінних паперів [6, с. 67].

Придбані акції та облігації зберігаються підприємством самостійно або здаються на зберігання в банк. Акції та облігації, що знаходяться на підприємстві, зберігаються в касі так само, як готівка. На всі акції та облігації складають опис, у якому вказують види цінних паперів, номер, серію, номінальну ціну і строк погашення кожної купюри. При погашенні акцій та облігацій роблять відповідну позначку в описі із зазначенням дати виписки банку або іншого документа, на підставі якого оприбутковано гроші. Якщо придбані підприємством акції та облігації здаються на зберігання банку, то в реєстрах аналітичного обліку роблять посилання на відповідний документ, одержаний із банку [3, с. 89].

Оплата за придбання акцій може проводитись не тільки перерахуванням грошових коштів, але й матеріальними цінностями, нематеріальними активами, основними засобами, що повинно бути обумовлено в договорі.

Таблиця 1. Первинні документи, які оформляються при операціях з фінансовими інвестиціями*

№	Назва документа	Шифр типової форми	Особа, що складає	Особа, що підписує	Кореспонд. рахунок
1.	Договір купівлі-продажу	-	Директор	Директор, гол. бухгалтер	-
2.	ПКО	КО-1	Гол. бухгалтер	Гол. бухгалтер, касир	372,301, 36
3.	ВКО	КО-2	Касир	Гол. бухгалтер, директор, касир	301, 372, 36
4.	Накладна	-	Гол. бухгалтер	Гол. бухгалтер, керівник, особа, що прийняла і здала накладну	20,28,22,26
5.	Платіжне доручення	-	Платник, покупець	Директор, гол. бухгалтер	311, 371, 36, 685
6.	Виписка банку	-	Касир	Касир, платник	311, 371, 36, 685
7.	Акт приймання-передачі ОЗ	ОЗ-1	Гол. бухгалтер	Члени комісії	10, 15
8.	Довідка бухгалтерії	-	Гол. бухгалтер, бухгалтер	Гол. бухгалтер, бухгалтер	42, 73, 74, 95, 97
9.	Розрахунок бухгалтерії	-	Гол. бухгалтер, бухгалтер	Гол. бухгалтер, бухгалтер	42, 73, 74, 95, 97

*Розроблено автором

На сьогодні немає єдиного уніфікованого документа для відображення надходження і вибуття цінних паперів на підприємство. Тому нами було запропоновано використовувати розроблений внутрішній документ.

Використовуючи цю відомість обліку фінансових інвестицій, можна з легкістю проаналізувати стан та наявність фінансових інвестицій на підприємстві. Така інформація буде необхідною при здійсненні нових інвестицій, а також при аналізі фінансового стану підприємства,

його ліквідності та платоспроможності. З метою більшої деталізації інформації про наявність фінансових інвестицій на підприємстві, управлінський персонал може розробити й інші (більш деталізовані) відомості, у яких буде наведена інформація про термін здійснення фінансових інвестицій, об'єкти вкладення, їх місцезнаходження, дивіденди, які отримуватимуться, мета придбання інвестицій, терміни повернення та інша необхідна інформація.

Таблиця 2. Відомість обліку фінансових інвестицій*

№	Дата	Вид цінного паперу	Придбано					Продано			Залишок	
			ПВ	БВ	К-ть	Ціна	Сума, грн.	К-ть	Ціна	Сума	К-ть	Сума, грн.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	10.07.2013	Облігації										
			10000,0	12000,0	100	100,0	1000,0	50	130	6500,0	50	3500,0
2	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

*Розроблено автором

Таблиця 3. Відомість обліку фінансових інвестицій*

№	Дата вкладення	Термін, на який здійснюється інвестиція	Вид фінансової інвестиції	К-ть, шт	Мета здійснення	Емітент	Сума, грн	Дивіденди, %	Примітки
1	12.04.2013	2 роки	Акції	100	З метою отримання прибутку	ПАТ «Дніпрогаз»	10000,0 0	10% річних	-
2	...	...	...	...	...	...	...	...	...

*Розроблено автором

У Російській Федерації умови належного документування фінансових інвестицій впливають з загальних вимог до документування господарських операцій, здійснюваних організацією, визначених у ст. 9 Федерального закону «Про бухгалтерський облік». При документальному оформленні операцій з цінними паперами необхідно керуватися і Федеральним законом «Про ринок цінних паперів». Для узагальнення інформації про наявність та рух інвестицій організації Планом рахунків і Інструкцією до його застосування передбачено рахунок 58 «Фінансові вкладення» субрахунок 1 «Паї та акції».

Перехід права власності на цінні папери, що є об'єктом фінансових інвестицій, відбувається в момент відображення операції купівлі-продажу в реєстрі власників іменних цінних паперів. Іменні цінні папери передаються шляхом повного індосаменту. Індосамент здійснюється через заповнення передавального розпорядження, яке разом з сертифікатами цінних паперів продавця та договором купівлі-продажу передається реєстратору для внесення змін до реєстру.

Операції з купівлі-продажу цінних паперів невідомої емісії підпадають під визначення професійної діяльності на ринку цінних паперів і можуть здійснюватися тільки за наявності ліцензії. Відповідно, інвестор, який не має ліцензії, може придбати цінні папери тільки через торговця цінними паперами [4, с. 66].

При розповсюдженні фінансових інвестицій підприємство може вдаватися до послуг дилерів. Оплата їх послуг обов'язково повинна бути

відображена в обліку. Першочергово всі цінні папери випускалися у паперовій формі, але на сучасному етапі набуває розповсюдження їх нова форма — недокументарна. Непаперовий цінний папір — це електронна форма обліку власників капіталу, які завчасно мають визначені права і відповідні зобов'язання стосовно користувача цього капіталу [8, с. 265].

Інформація, зареєстрована в процесі первинного обліку, підлягає подальшому групуванню в реєстрах аналітичного обліку за певними ознаками, вибір яких зумовлюється управлінськими потребами в інформації певного виду. Зафіксована в первинних документах інформація за технологією облікового процесу підлягає реєстрації та класифікації з метою її систематизації з тим, щоб у кінцевому підсумку стати окремою статтею балансу.

Отже, зважаючи на те, що первинна документація є основою здійснення будь-яких операцій, які відбуваються в процесі діяльності суб'єктів господарювання, змістовність і зручність їхніх форм має виняткове значення для забезпечення оперативності як складання цих документів, так і подальшого управління об'єктами обліку. Відповідно до цього запропоновано підхід, який урахує загальні вимоги щодо змісту й оформлення первинних бухгалтерських документів, дозволить з належною точністю, достовірністю й повнотою формувати необхідну інформацію про фінансові інвестиції у системі бухгалтерського обліку.

Оскільки в Україні не розроблено спеціального документу, який би міг повністю відобразити рух

операцій з фінансовими інвестиціями на підприємстві, нами було розроблено внутрішню відомість, яка дасть змогу керівнику та управлінському персоналу контролювати цей процес і слугуватиме інформаційним джерелом для прийняття управлінських рішень. У перспективі наукові дослідження слід спрямовувати у русло забезпечення формування системи інформаційних облікових даних, які можуть бути використані з метою оптимізації інвестиційної діяльності та підвищення її результативності.

Список літератури

1. Аніщенко, Н. М. Фінансова звітність в системі управління фінансовими інвестиціями [Текст] / Н. М. Аніщенко // Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: збірник тез доповідей учасників 4-ї міжнародної наукової конференції, присвяченої пам'яті д. е. н., професора, заслуженого діяча науки та техніки України Олексія Сергійовича Бородкіна Держкомстат України, Держ. Акад. статистики, обліку та аудиту; Ред. кол. : І. І. Пилипенко (голов. ред.) та ін. – К. : ДП "Інформаційно-аналітичне агентство", 2008 – 139 с.
2. Буратинський, В. В. Облік і аналіз фінансових інвестицій: методика та організація [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" / В. В. Буратинський. – Тернопіль, 2012. – 20 с.
3. Вербило, О. Ф. Бухгалтерський облік у менеджменті: зміст та методика навчання [Текст] : підручник / О. Ф. Вербило, Т. П. Кондрицька, В. М. Ярошинський, [за редакцією доцента, к. е. н. О. Ф. Вербило]. Частина 2. Фінансовий облік. – К. : НАУ, 2006. – 696 с.
4. Войнаренко, М. П. Корпоративні цінні папери: обліково-фінансовий аспект [Текст]: монографія / М. П. Войнаренко, С. З. Мошенський, Н. А. Пономарева. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 260 с.
5. Куцук, П. О. Організація та методика обліку фінансових інвестицій у інвестора: управлінський аспект / П. О. Куцук // Збірник наукових праць [За ред. доктора с. г. наук, професора, академіка АН ВШ України, заслуженого діяча науки і техніки України, ректора університету М. І. Бахмата]. – Кам'янець – Подільський, 2009. – 744 с.
6. Матрос, О. М. Облік фінансових інвестицій в ринкових умовах господарювання [Текст] / О. М. Матрос // Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: традиції, проблеми, перспективи: Збірник тез доповідей учасників V наукової конференції присвяченої пам'яті д. е. н., заслуженого діяча науки і техніки України Олексія Сергійовича Бородкіна. – 2007. – 277с.
7. Пономаренко, Є. Б. Бухгалтерський облік і контроль операцій з фінансовими інвестиціями: теорія і методика [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" / Є. Б. Пономаренко. – Житомир, 2012. – 21 с.
8. Сагова, О. В. Класифікація фінансових інвестицій та її облікова інтерпретація [Електронний ресурс] / О. В. Сагова // ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", 2009. – Режим доступу: <http://ir.kneu.kiev.ua:8080/bitstream/2010/516/1/Sagova%200%20V.pdf>
9. Сук, Л. К. Бухгалтерський облік [Текст] : навчальний посібник / Л. К. Сук, П. Л. Сук [2-ге вид., перероб і доп.]. – К. : Знання, 2008. – 507 с.
10. Швець, В. Г. Теорія бухгалтерського обліку [Текст] : підручник / В. Г. Швець [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання, 2006. – 525с.

References

1. Anishchenko, N. M. (2008). Financial reporting in the system of financial investments management. The development of the system of accounting, analysis and auditing in Ukraine: theory, methodology and organization. The collection of abstracts of the 4th international conference, dedicated to the memory of Doctor of Economics, Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine Olexiy Serhiyovych Borodkin / State Committee Statistics of Ukraine. State Academy of Statistics, accounting and auditing. Ed. by: I. I. Pylypenko (the chief editor) and others. Kyiv: Information and Analytical Agency.
2. Buratynskiy, V. V. (2012). Accounting and financial analysis of investment: methods and organization. Ternopil.
3. Verbylo, O. F., Kondrytska T. P., Yaroshynskiy V. M. (2006). Accounting in Management: Content and Methods of Teaching.
4. Voynarenko, M. P., Moshenskiy, C. Z., Ponomareva, N. A. (2006). Corporate Securities: Accounting and Financial aspect. Zhytomyr: ZhDTU.
5. Kutsyk, P. O. (2007). The Organization and methods of accounting of financial investments at investor's: administrative aspect. The collection of scientific works [edited by the doctor of economics, professor, academic АН ВШ Ukraine, honoured scientist of Ukraine М. І. Bahmat]. Kamyanets-Podilskyj.
6. Matros, O. M. (2007). Accounting for investments in financial market conditions. The collection of abstracts of the 5th scientific conference, dedicated to the memory of Doctor of Economics, Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine Olexiy Serhiyovych Borodkin.

-
7. Ponomarenko, Ye. B. (2012). *Accounting and control transactions with financial investments: theory and methodology*. Zhytomyr.
 8. Sagova, O. V. (2009). *Classification of financial investments and its accounting interpretation* Retrieved September 15, 2013, from : <http://ir.kneu.kiev.ua:8080/bitstream/2010/516/1/Sagova%20%20V.pdf>.
 9. Suk, L. K. & Suk, P. L. (2008). *Accounting*. Kyiv: Knowledge.
 10. Shvets V. H. (2006). *Theory of Accounting*. Kyiv : Knowledge.

Стаття надійшла до друку 04.08.2013 р.